

A XI-a Conferință Națională multidisciplinară – cu participare internațională,
"Profesorul Dorin PAVEL – fondatorul hidroenergeticii românești",
SEBEȘ, 2011

CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA MANAGEMENTULUI SITURILOR CONTAMINATE ÎN EUROPA

Mihaela PETCU, Valeriu PANAITESCU

GENERAL CONSIDERATIONS REGARDING CONTAMINATED SITES MANAGEMENT IN EUROPE

In the last three decades, contaminated sites management in Europe has been developed as a very complex domain of the environment protection, but lack of the EU legislation for this difficult issue led to differences between European states. Remediation of the contaminated sites needs important financial resources.

Keywords: potentially contaminated site, contaminated site, remediation of contaminated sites management

Cuvinte cheie: sit potențial contaminat, sit contaminat, remediere, managementul siturilor contaminate

1. Introducere

Sistemele de management pentru siturilor contaminate dezvoltate în țările europene au la bază aceleași principii fundamentale și componente pentru sistemele de management clasice la care se adaugă particularitățile acestui domeniu.

Aceste sisteme de management sunt reprezentate de infrastructura necesară (autorități/instituții/operatori economici/institute de învățământ și/sau cercetare cu dotările necesare), legislație, ghiduri, resursele financiare alocate etc.

La nivel european, aceste sisteme de management au avut o evoluție diferită, funcție de resursele financiare disponibile, gradul de dezvoltare al domeniului managementului siturilor contaminate, constrângeri legislative, nivelul de conștientizare al publicului, tradiția în protecția mediului și în special pentru refacerea zonelor afectate de activități poluatoare în vederea reutilizării lor în alte scopuri de către beneficiarii acestora.

2. Managementul siturilor contaminate

În general, țările din vestul Europei și-au dezvoltat pachete legislative destul de complexe care acoperă domeniul managementului siturilor contaminate.

Evident că și în aceste țări există diferențe semnificative în modul de abordare din punct de vedere legislativ. De exemplu, cele mai importante tipuri de legislație care se adresează domeniului managementului siturilor contaminate sunt legislația generală de protecția mediului (Austria, Franța, Grecia, Olanda, Suedia, Marea Britanie), legislația pentru deșeuri (Spania, Finlanda, Franța, Italia), legislația pentru protecția apei subterane (Austria, Franța), cea pentru protecția solului (Germania, Danemarca, Spania, Olanda, Norvegia) și cea pentru remedierea siturilor contaminate (Belgia, Germania, Danemarca, Olanda).

Termenele “sit potențial contaminat” și “sit contaminat” diferă de la o țară la alta. Agenția Europeană pentru Protecția Mediului propune câteva definiții care au rezultat din abordarea acestor termeni în legislațiile naționale din țările vest-europene.

Acestea sunt: “*sit potențial contaminat*” – în cazul în care ar putea exista un pericol inacceptabil pentru sănătate și mediu (definiție calitativă); o locație unde, ca rezultat al activității umane, sunt prezente în sau pe sol sau în subsol și/sau în apele subterane din vecinătate și în resursele de apă de suprafață, deșeuri și/sau substanțe dăunătoare de origine antropogenă și suspecte de a fi periculoase pentru sănătatea umană și/sau mediu (definiție cantitativă).

Majoritatea țărilor din Uniunea Europeană au avut o abordare sistematică pentru identificarea siturilor contaminate, fiind inițiate registre și inventare la nivele naționale privind situri potențial contaminate sau contaminate, reprezentate de depozite de deșeuri sau situri industriale.

Unele țări au inclus în aceste inventare naționale și *siturile militare*. De asemenea, majoritatea abordărilor au cuprins atât siturile

abandonate cât și cele în operare. De exemplu, Germania și Danemarca au exclus depozitele de deșeuri în operare. În ceea ce privește informațiile și datele despre siturile contaminate, precum și structura inventarelor naționale, aceste aspecte diferă destul de mult de la o țară la alta. Acest proces de inventariere a siturilor contaminate realizat la nivelul fiecărei țări este unul deosebit de complex, de lungă durată și care necesită anumite costuri. În prezent, inventarierea siturilor contaminate în Europa se află în stadii mai mult sau mai puțin avansate.

Aproape toate țările membre UE au ajuns la concluzia că utilizarea terenurilor, apele subterane și de suprafață au fost cele mai afectate de contaminare.

Evaluarea siturilor contaminate nu a putut preciza decât în puține situații care este gradul exact de contaminare din punct de vedere al suprafețelor sau apelor subterane afectate.

3. Documente oficiale importante

În prezent, legislația Uniunii Europene în domeniul managementului siturilor contaminate este reprezentată doar de Directiva 2006/21/EC – Directiva managementului deșeurilor din industriile extractive.

Cele mai importante documente oficiale ale Comisiei Europene și Agenției Europene de Mediu la nivelul anului 2010 care abordează acest domeniu al managementului siturilor contaminate sunt:

- “SOER 2010 – Evaluarea tematică în domeniul Solului”
- Comunicarea Comisiei Europene COM (2006) 231 – Strategia Tematică pentru Protecția Solului.

Comunicarea COM (2006) 231 menționează la “**Propuneri legislative**” următoarele:

“Fiind examinate diferite opțiuni, Comisia propune o Directivă Cadru pentru abordarea cuprinzătoare a protecției solului cu respectarea completă în același timp a principiului subsidiarității. Se va solicita Statelor Membre să ia măsuri specifice care se vor adresa diferitelor amenințări pentru sol, dar Directiva le va lăsa acestora libertate deplină privind modul în care vor implementa aceasta cerință. Aceasta înseamnă că nivelul de risc acceptabil, nivelul ambițiilor privind țintele care vor fi alese și alegerea măsurilor pentru atingerea țintelor sunt lăsate la latitudinea Statelor Membre. Aceasta înseamnă că

anumite amenințări, cum ar fi eroziunea, reducerea materiei organice, compactarea, salinizarea și alunecările de teren, se petrec în anumite zone cu risc, care trebuie să fie identificate. **Pentru contaminarea și sigilarea solului, mai adecvată este o abordare națională sau regională**

Pe baza unei definiții comune a siturilor contaminate (situri care reprezintă un risc semnificativ pentru sănătatea umană și mediu) și a aplicării sale de către Statele Membre, precum și a unei liste a potențialelor activități poluatoare, Statelor Membre li se va solicita să identifice siturile contaminate de pe teritoriul lor și să stabilească o strategie națională de remediere. Această strategie se va baza pe o prioritizare transparentă a siturilor ce trebuie remediate, care să urmărească o reducere a contaminării solului și a riscului cauzat de aceasta și să includă un mecanism de finanțare a remedierii siturilor orfane.”

“SOER 2010 – Evaluarea tematică în domeniul Solului” menționează la “Contaminarea Solului”:

“Este dificil de cuantificat extinderea reală a contaminării locale a solului datorită unor inventare foarte puțin cuprinzătoare în multe țări europene și în lipsa unei legislații europene care să oblige Statele Membre să identifice siturile contaminate (Directiva privind managementul deșeurilor din industriile extractive este o excepție).

Estimările indică faptul că în Europa numărul de situri unde există potențiale activități poluatoare sau poluarea s-a petrecut în trecut, se ridică la circa 3 milioane (EEA 2007)..... În orice caz, trebuie subliniat faptul că aproximativ 250.000 situri ar trebui să fie urgent remediate ... Datorită progreselor în colectarea datelor, numărul de situri poluate înregistrate se așteaptă să crească pe parcursul continuării investigațiilor ... **Există dovezi privind progresul înregistrat în remedierea siturilor contaminate, deși rata este scăzută.”**

Același document din 2010 exemplifică numărul de situri contaminate remediate, **datele raportate fiind din 2006**: “ Aproximativ 80.000 situri contaminate au fost remediate.”

De remarcat este că rapoartele și documentele instituțiilor europene utilizează pentru acest domeniu date colectate la nivelul anului 2006.

Un alt aspect deosebit de important abordat în evaluarea la nivel național a problematicii siturilor contaminate este reprezentat de costurile de remediere.

Majoritatea țărilor UE au realizat o estimare de costuri de remediere a siturilor contaminate la nivel național, cu un grad de acoperire de circa 60 – 70 % din teritoriile țărilor respective.

Acest document EEA prezintă situația estimărilor cheltuielilor pentru managementul siturilor contaminate, alocate din bugete publice și private.

Dacă se analizează datele raportate de țări care au avut procese de privatizare, la fel ca în România, se constată că pentru Republica Cehă alocările din bugetul de stat au fost de 100 % (circa 238 milioane euro/an), pentru Macedonia alocările de stat au fost de 100 % (circa 6,2 milioane euro/an), pentru Estonia alocările din bugetul de stat au fost de circa 85 % (aproximativ 6,9 milioane euro/an), iar pentru Ungaria alocările din bugetul de stat au fost de circa 75 % (aproximativ 84,6 milioane euro/an).

Deși toate țările UE aplică principiul “poluatorul plătește”, totuși s-a conștientizat dificultatea în susținerea de către toți poluatorii sau deținătorii de situri contaminate a costurilor de remediere.

Din aceste considerente, majoritatea țărilor din vestul Europei și-au prevăzut fonduri din bugetul de stat pentru proiecte majore de remediere sau instrumente speciale de finanțare – taxe pentru deșeurii, diferite sisteme de împrumut sau acorduri cu industria.

În prezent, nu se poate discuta despre o politică la nivel European în ceea ce privește managementul siturilor contaminate și nici despre oportunitatea apariției în viitorul foarte apropiat a unei astfel de politici.

Din acest motiv, se mențin diferențele naționale în acest domeniu.

4. Concluzii

■ În țara noastră, managementul siturilor contaminate este un domeniu relativ nou abordat atât în legislația națională cât și în practică. Inventarul național al siturilor potențial contaminate a fost inițiat în anul

2008, după apariția legislației specifice și este într-un proces de perfectare din punct de vedere al informațiilor și datelor referitoare la situările declarate de deținătorii acestora.

■ Din păcate, fondurile foarte mici alocate pentru proiectele de remediere vor îngreuna realizarea lor atât de către stat ca deținător al unor situri contaminate cât și de către titularii privați.

BIBLIOGRAFIE

[1] * * * *SOER 2010 – Evaluarea tematică în domeniul Solului*, www.eea.org

[2] * * * Comunicarea Comisiei Europene COM (2006) 231 – *Strategia Tematică pentru Protecția Solului*, www.eea.org

Drd.Ing. Mihaela PETCU
Director Adj. QHSE GroupROMPETROL GROUP,
membru AGIR,
e-mail: mihaela.petcu2008@yahoo.com

Prof.Dr.Ing. Valeriu PANAITESCU
Universitatea Politehnica București,
Facultatea de Energetică,
membru AGIR,
e-mail: valeriu.panaitescu@yahoo.com